

Notatka

ze spotkania z przedstawicielami regionalnych instytucji pośredniczących i kuratoriów oświaty na temat projektu dotyczącego indywidualizacji nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych

Ośrodek Rozwoju Edukacji, 29 października 2010 r.

Spotkanie otworzyła pani Lilla Jaroń, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej. W swoim wystąpieniu p. Minister podkreśliła, że zindywidualizowane podejście do każdego ucznia, uwzględniające specyficzne potrzeby i predyspozycje, to sposób na maksymalne wykorzystanie zasobów, jakimi dysponuje szkoła: kompetencji nauczycieli i ich czasu oraz istniejącej bazy środków techno-dydaktycznych. Indywidualizacja musi stać się częścią powszechnej praktyki szkolnej.

Pani Minister zachęciła do wykorzystania spotkania do wyjaśnienia wszystkich wątpliwych kwestii wdrożenia projektu począwszy od planowania, przez realizację i statystykę sprawozdawczą.

Prezentacja Emilii Wojdyły, zastępcy dyrektora Departamentu Zwiększania Szans Edukacyjnych MEN, Przypomnienie założeń projektu „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych”

Pierwszy etap edukacji ma kluczowe znaczenie. Jeśli uda się zidentyfikować trudności na tym etapie, uniknie się problemów później.

Indywidualizacja jest adresowana do każdego ucznia. Jest to pojęcie bardzo szerokie. Nie sposób stworzyć pełnego katalogu możliwych form wsparcia. Obecne przepisy rozporządzenia w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej zawierają opis form takiej pomocy adresowanej do ucznia, ale nowe regulacje wskazują bardziej jednoznacznie przesłanki i uwarunkowania, dla których należy dziecko otoczyć indywidualnym wsparciem, nie zamykając, oczywiście, katalogu potrzeb. Również jedynie, jako zestawienie przykładowych form wsparcia, należy traktować listę zajęć zawartą w „Zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych w zakresie indywidualizacji nauczania”.

Zakres i forma zajęć służących indywidualizacji musi być definiowane przez cel – jak najlepsze odpowiadanie na zdiagnozowane potrzeby poszczególnych uczniów.

Realizacji tego celu mają służyć dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów dostępne programy nauczania lub własne, opracowane przez nauczycieli programy. Doświadczenie pokazuje, że szkoły potrafią zaproponować odpowiednie formy wsparcia dzieciom, uwzględniając rozpoznane potrzeby.

Diagnoza, poprzedzająca opracowanie planów działania w zakresie indywidualizacji, powinna być oparta na wszelkich dostępnych informacjach, takich jak:

- informacja o gotowości szkolnej ucznia (jeśli rodzice zgodzą się ją udostępnić),
- orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej.

- opinia poradni psychologiczno - pedagogicznej
- obserwacjach nauczycieli prowadzonych w trakcie codziennych zajęć.

Zarówno orzeczenie jak i opinia są dokumentem, który zawiera zalecane formy pomocy, którymi należy objąć dziecko. Nie do przecenienia są też własne spostrzeżenia nauczycieli, którzy spędzają z dzieckiem kilka godzin dziennie.

Indywidualne spojrzenie na każdego ucznia pozwala z nim efektywnie pracować.

Tryb i zasady realizacji indywidualizowanego podejścia do potrzeb poszczególnych uczniów zostały jasno określone w projektowanych przepisach. Podkreślona została zespołowa praca nauczycieli, którzy zaplanują dla dziecka, w oparciu o dokonaną diagnozę, określony rodzaj wsparcia. Nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem będą spotykać się, by jak najlepiej zaprojektować dodatkowe zajęcia, ale też indywidualizowaną pracę na zajęciach obowiązkowych. Również obecnie, zadaniem szkoły jest zapewnienie kształcenia i wychowania z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów. Zarówno problemy jak i sukcesy, konieczność zaspokojenia potrzeb dziecka w tym zakresie, omawiane są podczas zebrań rady pedagogicznej, w której to kompetencjach leży planowanie i realizacja indywidualnej pracy z dzieckiem. Wdrażana nowa podstawa programowa szczególnie wyraźnie wpisała to w swoje treści. Indywidualizacja pracy z dzieckiem to normalna, powszechna praktyka szkoły.

Przygotowane zmiany, które dotyczą również właśnie indywidualnego podejścia do ucznia wspierane są systemowo a nauczyciele do zmian przygotowani podczas spotkań szkoleniowo – informacyjnych w całej Polsce. Przygotowani w ramach projektu „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” liderzy zmian przygotowują nauczycieli do programowania indywidualnej pracy z uczniami, pokazują jak rozpoznawać specyficzne trudności w uczeniu się, rekomendują model pracy z uczniem, który wymaga indywidualizacji. Szkoleniami objętych będzie ok. 50 tys. nauczycieli. Każdy z nich otrzymuje na spotkaniu z liderem materiały szkoleniowe, praktyczne wskazówki do codziennej pracy z uczniem. Poza tym, uruchomiona została platforma informacyjna na stronie Akademii Pedagogiki Specjalnej – partnera projektu, gdzie można znaleźć wiele materiałów dydaktycznych.

Wiedza i umiejętności nauczycieli określone zostały w Standard III. Nauczyciele są wyposażeni w podstawową wiedzę zarówno pedagogiczną jak i psychologiczną, bo to element programowy w trakcie każdego studiów pedagogicznych. Zatem generalnie można założyć, że standard ten jest spełniony. Nauczyciele prowadzą zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, rozwijające uzdolnienia, a jeśli posiadają wymagane kwalifikacje, również zajęcia specjalistyczne. Nie zmienia to oczywiście faktu, że obowiązkiem każdego nauczyciela jest doskonalenie i doksztalcanie zawodowe, szczególnie w sytuacji, kiedy wynika to z potrzeb szkoły. Doskonalenie musi być elementem planowanego rozwoju szkoły. Wpisane to zostało w zadania nauczyciela wynikające z ustawy Karta Nauczyciela.

Oferta jest uzupełnieniem podstawowych, statutowych zadań szkoły, do których realizacji są one prawnie zobowiązane.

Odpowiedzi na szczegółowe pytania, które zostały zdane po prezentacji zostaną zamieszczone na stronach internetowych MRR i MEN.

Prezentacja Anny Chrościckiej, zastępca dyrektora Departamentu Strategii MEN,

Zatrudnianie nauczycieli – zasady wynikające z Karty Nauczyciela

Podstawą zatrudnienia jest Karta Nauczyciela.

Czas pracy nauczyciela wynosi do 40 godz. tygodniowo (etat), na co składają się trzy rodzaje aktywności:

- godziny zajęć obowiązkowych (pensum),
- inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły,
- zajęcia i czynności związane z przygotowaniem zajęć, samokształceniem i doskonaleniem.

Nauczyciel w szkole podstawowej i gimnazjum, w tym specjalnych, jest zobowiązany do ewidencjonowania innych zajęć wynikających z zadań statutowych szkoły przeprowadzonych w wymiarze 2 godz. tygodniowo. Indywidualizacja pracy z uczniem zaczyna się już na etapie zajęć obowiązkowych i jest kontynuowana w ramach godzin innych zajęć wynikających z zadań statutowych szkoły

Za tak realizowany etat pracy nauczyciele otrzymują wynagrodzenie średnie. Środki na wynagrodzenie średnie są zapewnione przez państwo w dochodach jst. Samorzady mogą zwiększyć kwotę na wynagrodzenia nauczycieli, ale wyłącznie ze swoich dochodów własnych. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jst) rozstrzyga, że środki europejskie nie są dochodami własnymi jst. Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych budżet państwa nie bilansuje się z budżetem środków europejskich.

Zatem, jakiegokolwiek formy wynagrodzenia nauczycieli zatrudnianych zgodnie z przepisami Karty Nauczyciela nie mogą być sfinansowane ze środków unijnych.

W obecnym stanie prawnym, jedynym wyjściem, jest zapłaceniu za usługę edukacyjną, zakupioną na poziomie jst, przy zapewnieniu przestrzegania zasad konkurencyjności i przepisów ustawy o zamówieniach publicznych.

Odpowiedzi udzielone w trakcie spotkania na szczegółowe pytania, jakie zostały zadane po prezentacji, będą zamieszczone na stronach MRR i MEN.

Małgorzata Mika, (Naczelnik Wydziału Systemu Wdrażania, Departament Zarządzania EFS, MRR

Zamówienia publiczne w projekcie „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych”

Specyfika projektów dotyczących indywidualizacji nauczania, które obejmują zakup sprzętu i zajęcia edukacyjne oraz charakter Beneficjentów, którymi są (generalnie) jednostki samorządu terytorialnego (JST) należące do sektora finansów publicznych, pociągają za sobą konieczność przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

W związku z faktem, iż Beneficjentem projektu jest organ prowadzący, który przygotowuje jeden projekt systemowy na podstawie uprzednio określonych potrzeb szkół, które są faktycznymi realizatorami przedsięwzięcia, już na etapie przygotowania wniosku jest możliwe określenie przedmiotu zamówienia.

Kolejnym etapem przeprowadzanego postępowania jest określenie wartości zamówienia, na którą składa się suma wszystkich zakupów sprzętu oraz suma dodatkowych zajęć edukacyjnych planowanych do przeprowadzenia w ramach projektu. Dopuszczalne jest ujęcie dostaw sprzętu i realizacji zajęć edukacyjnych jako dwóch odrębnych zadań realizowanych w ramach jednego zamówienia. Wówczas stosuje się przepisy dotyczące tego przedmiotu zamówienia, którego wartościowy udział w danym zamówieniu jest największy.

Istnieje możliwość powierzenia przez JST przygotowania i przeprowadzenia postępowania szkole pod warunkiem udzielenia pełnomocnictwa. Jednakże wartością przeprowadzanego postępowania powinna być wartość wszystkich dostaw i usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu dla wszystkich szkół w nim uczestniczących. Nie jest możliwe przyjęcie rozwiązania polegającego na dokonywaniu zakupów dostaw i usług przez poszczególne szkoły przy zastosowaniu przepisów ustawy prawo zamówień publicznych odnoszących się tylko do wartości usług i dostaw dotyczących danej szkoły. Z doświadczenia i orzecznictwa ETS wynika, że jest to traktowane jako podział zamówienia w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy prawo zamówień publicznych oraz prawa wspólnotowego. Reasumując nie jest dopuszczalne udzielenie zamówienia z wolnej ręki przez poszczególne szkoły.

Należy podkreślić, iż projekty dotyczące indywidualizacji finansowane są ze środków europejskich (EFS). Podlegają one kontroli przeprowadzanej przez krajowe oraz unijne organy kontrolne (tj. Komisja Europejska) w zakresie zgodności z prawem krajowym i wspólnotowym. W przypadku stwierdzenia takiej niezgodności wydatki ponoszone w ww. projektach są uznawane za niekwalifikowalne.

Organ prowadzący jako zamawiający ponosi pełną odpowiedzialność za wybór trybu postępowania. Wybór dwóch podstawowych trybów, tj. przetargu ograniczonego lub nieograniczonego jest możliwy bez przedstawiania uzasadnienia ich zastosowania. Aby zastosować inny tryb (zapytanie o cenę, z wolnej ręki) trzeba przedstawić dowody na wystąpienie przesłanek uzasadniających ich zastosowanie. W przeciwnym razie ze strony organów kontrolujących (np. Komisja Europejska) mogą pojawić się zarzuty niezapewnienia zasady konkurencyjności oraz przejrzystości.

Propozycja rozwiązania:

Przeprowadzenie jednego zamówienia z dopuszczeniem możliwości składania ofert częściowych.

Warunki dopuszczenia składania ofert częściowych:

- przedmiot zamówienia musi być podzielny (podział nie zmienia istotnie przedmiotu i wartości)
- określenie możliwości składania ofert częściowych w specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Istnieje możliwość podziału zamówienia na kilka postępowań, ale wartością każdej części jest łączna wartość wszystkich części i w odniesieniu do każdej części pojawia się obowiązek stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych właściwych dla łącznej wartości zamówienia. Jeśli szkoła zastosuje przepisy właściwe dla wartości całego zamówienia, to może prowadzić postępowanie. Musi być jednak do tego odpowiednio upoważniona.

Po przedstawionych prezentacjach, nastąpiła sesja pytań i odpowiedzi udzielanych przez przedstawicieli MEN i MRR.

Wszystkie szczegółowe wyjaśnienia będą zamieszczone na stronach internetowych MRR i MEN.

Poniżej, cztery kwestie o szerszym, bardziej ogólnym charakterze:

Brak środków na działania promocyjne?

Odp. MRR: Mając na uwadze powszechny charakter projektów indywidualizacji promocja projektu, ukierunkowana na zachęcenie do udziału w projekcie jest kosztem niekwalifikowanym ze względu na brak zasadności – nie ma potrzeby promocji udziału w projekcie szkół, które już się zgłosiły. W myśl *Zasad przygotowywania...* Kuratorzy Oświaty zostali zobowiązani do informowania organów prowadzących o możliwości realizacji projektów systemowych.

Promocja jest uzasadniona natomiast w przypadku doposażenia bazy dydaktycznej w ramach projektu - wówczas koszty promocji (oznaczenia) powinny być uwzględnione w kosztach zakupu sprzętu (powinny zostać przypisane do kosztów odpowiedniego zadania w budżecie). Analogicznie należy postąpić w przypadku informowania o realizacji projektu – koszt zakupu tablicy informacyjnej może zostać przypisany do określonych zadań w budżecie. Szkoła może również przygotować taką tablicę (w formie np. kartki lub tablicy ściennej) z wykorzystaniem własnych zasobów.

Jak wygląda sprawa nadzoru nad realizacją usług edukacyjnych? Kontrola przez dyrektora?

Odp.: Warunki realizacji usługi, w tym kwestie kwalifikacji, zastępstw, zapewnienia bezpieczeństwa, odpowiedzialności (wymóg ubezpieczenia), dostępu do pomieszczeń, sposobu monitorowania i odbioru usługi muszą być określone w umowie. Uzasadnione i celowe jest wskazanie dyrektora szkoły, jako odpowiedzialnego za monitorowanie i odbiór wykonania usługi.

W umowie powinna też być uregulowana kwestia zapewnienia przez wykonawcę odpowiedniego (kwalifikacje) zastępstwa, w przypadku gdy osoba przewidziana do przeprowadzenia zajęć nie może tego zrealizować. Należy pamiętać, że nie może dojść do sytuacji podwójnego finansowania tego samego zadania (urlop i zastępstwo).

Czy minimum 30 tysięcy na szkołę można traktować elastycznie, zależnie od potrzeb?

Odp.: Wysokość kwoty finansowej przeznaczonej dla każdego organu prowadzącego czy też szkoły w ramach projektu została określona na poziomie 30 tys zł, w celu wskazania algorytmu podziału środków pomiędzy regiony. Na poziomie realizacji szkolnych programów indywidualizacji IP podejmuje decyzję o podziale środków w województwie. Jednocześnie należy podkreślić, iż wysokość środków finansowych przekazanych konkretnym organom prowadzącym zależy od zdiagnozowanych potrzeb, w związku z czym dopuszcza się możliwość przekazania szkołom kwoty niższej niż 30 tys. zł., o ile IP ma pewność, że pozostałe szkoły nie są zainteresowane (nie będą uczestniczyły) w projekcie, gdyż w pełni indywidualizację sfinansują ze środków własnych.

Definicja cross-financingu?

Odp.: Przez materiały dydaktyczne należy rozumieć wszelkie elementy wyposażenia szkoły lub placówki oświatowej, które są wykorzystywane w procesie kształcenia uczniów. Nie wszystkie materiały dydaktyczne będą rozliczane w ramach cross-financingu. O objęciu tą kategorią decyduje fakt spełniania przesłanek definicji środka trwałego, wartości niematerialnej i prawnej lub też wyposażenia zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz przekroczenia wartości 350 zł.

Kujawsko-pomorskie – prezentacja doświadczeń z wdrażania projektu indywidualizacji

Prezentacja jest dostępna na stronie internetowej www.efs.men.gov.pl.

Poniżej, najważniejsze dane dotyczące realizacji projektu:

- *Liderem projektu jest Departament Edukacji Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego;*
- *Projekt jest realizowany w partnerstwie z Gminami Miejskimi i Wiejskimi oraz Powiatami z terenu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;*
- *Przygotowaniem i realizacją projektu oraz rozliczeniem projektu zajmują się pracownicy Biura Edukacyjnych Projektów Unijnych we współpracy z pracownikami Jednostek Partnerskich;*
- *Beneficjentami ostatecznymi wdrażanego projektu są uczniowie klas I-III szkół podstawowych.*

- *Spośród 164 organów prowadzących szkoły do tegorocznej jego edycji zgłosiło się **113** Jednostek Samorządu Terytorialnego;*
- *Nasi Partnerzy do projektu zgłosili **471** szkół;*
- *Zajęciami w ramach projektu zostanie objętych **40 615** chłopców i dziewczynek*

Na lata 2011-2013 zaplanowaliśmy na dofinansowanie szkół- **23 126 445,11 zł**

W tym na :

- *wynagrodzenia nauczycieli prowadzących zajęcia- **16 783 760,00 zł**;*
- *zakup pomocy dydaktycznych i wyposażenia- **6 194 589,00 zł**;*
- *dowóz uczniów na zajęcia- **132 229,50 zł**.*
- *kwota przypadająca na jednego ucznia- **569,01***

Sporządził Jerzy Wiśniewski
radca ministra w DFS MEN